

BÉCSI POSTA

A BORNEMISZA PÉTER TÁRSASÁG KULTURÁLIS ÉRTESÍTŐJE
Új sorozat, III. évfolyam, 1. (17) szám
Bécs, 2008 január

Horváth Andor

XXI. század

Milyen a század, amelyben élünk? Röviden meghatározni szinte lehetetlen. Most mégis ezzel kísérletezem: az érdekel, mi nem maradhat ki a jellemzésből, ha be kell érünk néhány vonással.

Íme tíz elem, tematikus csoportosításban:

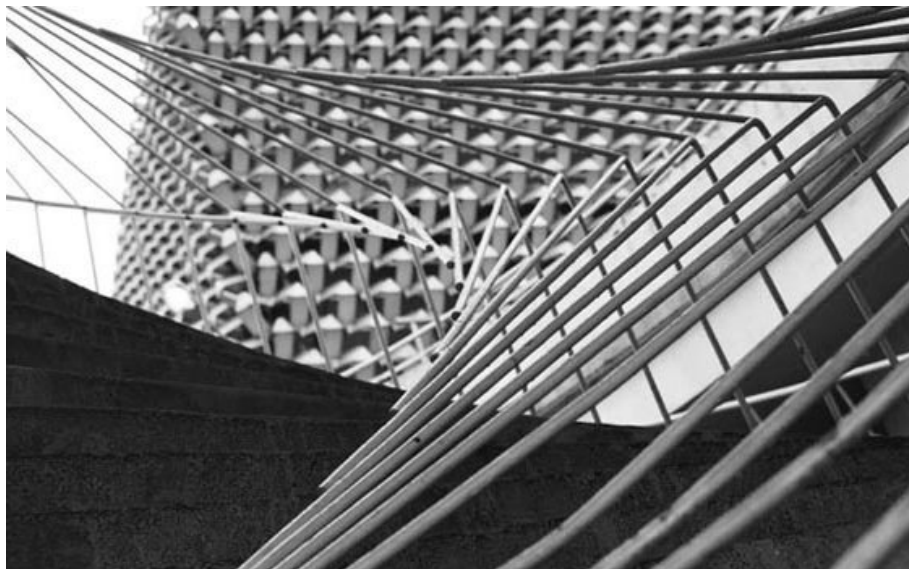
Elsőként a század három emblémája: ezek jegyében indult útjára hét esztendeje: 1. az energia, 2. az erőszak, 3. a környezet. Mindhárom a múlttól eltérően veti fel a működésnek, a rendnek, a határok átlépésének (társadalom és természet) kérdését. A nagy megoldandók.

Következik az eszközök négy csoportja: 1. közlekedés (autó, repülő stb.) 2. távközlés (tévé, telefon), 3. műanyagok, 4. számítógép. Velük nő nagyra a század embere – tőlük van oka félténi is világát. A kérdés: mit teszünk velük, mit tesznek velünk?

Azután két szorosan vett biológiai tényező. Az egyik a javuló emberi életminőség, beleértve a munkavégzést, az egészségvédelmet, a táplálkozást, a szabadidőt, az életkor megnövekedését. A másik az állatvilág járványos betegségei. Hogyan kezeljük őket?

Végül egymagában áll a század nagy kihívása: fenntartható-e a fejlődés? Egyetlen kérdésben sok ismeretlen: milyen ütemben csökkenhet a régiók közötti egyenlőtlenség, a belátható jövőben megszűnnek-e a háborús pusztítások, jut-e emberi élet a még éhez, nélkülöző milliiónak, tágulnak-e a politikai szabadság körei?

Ha becsvágya csupán annyi, hogy az előzőnél jobb legyen, a huszonegyedik századnak viszonylag könnyű dolga van. De telik-e tőle legalább ennyire?

A tartalomról:

KÁSZONI ZOLTÁN
Cui prodest?

2. oldal

MEGHÍVÓ:

„Balassi Bálint, a szerelem költője”

Meghívottaink:

Szentmártoni Szabó Géza,
Köszeghy Péter

2008.02.03-án, 17,30

3. oldal

SZENTMÁRTONI SZABÓ
GÉZA

Balassi-ambivalenciák

4. - 5. oldal

RADICS ÉVA

Megvannak a hengerek!
avagy

a zenetudomány izgalmai

6. - 7. oldal

CANTIO OPTIMA:

LÁSZLÓFFY ALADÁR

Húsvét

8. oldal

GYERMEKEK OLDALA:

VARRÓ DÁNIEL

Szösz néne

Bádatos Dapok

9. oldal

FIGYELŐ

Hírek,
kiállítások,
impresszum

10. oldal

.....
Kászoni Zoltán

Cui prodest?

A magyar kultúra szimbolikus értékű nagyjainak tudatos lejáratása nem szolgál, nem szolgálhat magyar érdekeket. Észre kell vennünk, hogy közben valakik kultúránkat semmisítik meg. Pedig nyelvében, kultúrájában él a nép, főképp a magyar! Plesita szekustábornok röhög...

A kommunista rendszer hírhedt titkosszolgálatának hivatásos tisztjei manapság bezsebelik zsíros nyugdíjukat s röhögve szemlélik azt a sajtó- és hecckampányt, amely irodalmunk, művészeti életünk legnagyobb alakjai ellen folyik - akár holtak, akár elevenek -, azon a címen, hogy az ők besúgóik voltak. Hány olyan esetről hallottunk a kommunizmus bukása óta, hogy például XY hivatásos szekustisztet "dokumentumok alapján" nyilvánosan leleplezte a sajtó, az igazságszolgáltatás pedig példásan megbüntette tetteiért, például azért, hogy művészbereket kényszerített besúgásra? De még csak olyan esetről sem igen hallottunk az utóbbi időben, hogy közismert besúgókat, s akadt ilyen nem kevés, pellengérezett volna ki a sajtó.

Persze, régi tétel a sajtóban, hogy csak az figyelemre méltó hír, hogy a postás megharapta a kutyát, nem pedig fordítva, így hát szenzációt csak azzal lehet kelteni, ha arról cikkeznek, "ki hitte volna", hogy kultúránk egyik vagy másik jelentős alakja, akit mindenki becsül, s akire mindaddig valamennyien felnéztünk, valójában egy „aljas, haszonleső besúgó” volt.

S teszik ezt milyen bizonyítékok alapján? Hivatásos tiszték kézzel firkált feljegyzései alapján, a titkosszolgálati archívumból talán tudatosan nem megsemmisített és most rejtélyes módon előkerült papírfecnik alapján, melyeken a legtöbbször semmi más nem áll, csak egy név, esetleg egy fedőnév. Varga Andrea történész, a közelmúlt történelmének kiváló szaktudója például határozottan tagadja egyik fiatal korában tragikusan elhunyt erdélyi költő besúgói múltjának igazságértékét, sőt, kutatásai során talált egy másik személyt, aki a költő nyakába varrt szekuritátés jelentések írójának mutatkozik. Varga szerint a sajtó felelőtlenül bánik a szenzációkkal, "kabátlopási ügybe" keverve embereket, miközben a forrásokat megnevezni, egybevetni kellene. Varga rámutatott: minimum három, egymástól független forrást kellene egybevetni, a kommunista párt anyagaival egyetemben. A történelmi szaktudomány és a forráskutatás alapvető szabályai kívánnák meg ezt...

S ha már a forrásoknál tartunk: a forráselemzés az a módszer, mellyel a történész szóra bírja a történelem forrásait, legyen az oklevél, tárgy, vagy akár népi mondóka. Az elemzéskor különbséget kell tenni a forrástípusok között. Egy törvényt nem ugyanolyan szempontokkal kell vizsgálat alá venni, mint például egy történelmi feljegyzést.

Továbbá: egy forrás vizsgálatakor kérdéseket kell feltennünk.

Az első kérdés pedig ez: Cui prodest? Vagyis kinek használ, kinek válik előnyére? Ugyanis mindegyik forrás szubjektív, s a szerző igen gyakran elfogult, úgymond "maga felé hajlik a keze".

A következő kérdés: pontosan mikor és hol készült az anyag? De a szereplők kétséget kizáró azonosítása is elmaradhatatlan egy forrás elemzésekor.

S van még egy szempont, amit soha nem szabad elfelejteni: Unus testis nullus testis. Vagyis egy tanú nem tanú. Nem lehet egyetlen forrásból - legyen az írásos vagy tárgyi - messzemenő következtetéseket levonni. Mivel minden forrás szubjektív, mindig több és több fajta forrást kell egymás mellé tenni, azokat megfelelően elemezni és megfelelő kritikával illetni.

Persze, az ilyen sajtókampányok növelik a példányszámot, a televíziós társaságok nézettségi fokát. De a magyar kultúra szimbolikus értékű nagyjainak tudatos lejáratása nem szolgál, nem szolgálhat magyar érdekeket.

Lehet szörnyülködni azon, hogy nagy írónk állítólagosan besúgó volt, lehet követelni, hogy vegyék vissza tőle a Kossuth-díjat s hogy zúzzák be a könyveit, de azt is észre kell vennünk, hogy közben valakik kultúránkat semmisítik meg. Pedig nyelvében, kultúrájában él a nép, főképp a magyar!

Távol áll tőlem a szándék, hogy megvédjem a buzgó informátorokat, akik tudatosan ártottak kortársaiknak, hogy ilyen vagy olyan személyes előnyökhöz jussanak.

De még egyszer kérdelem: Cui prodest? Gondolkodjunk el rajta!

Plesita szekustábornok röhög...

MEGHÍVÓ

a Bornemisza Péter Társaság következő estjére

"Ballassi Bálint, a szerelem költője"

Meghívottaink:

Szentmártoni Szabó Géza, irodalomtörténész, Balassi-kutató és szakember, az ELTE Régi Magyar Irodalom Tanszékének adjunktusa,

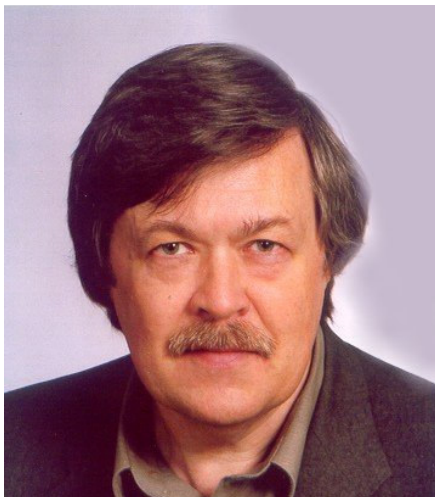
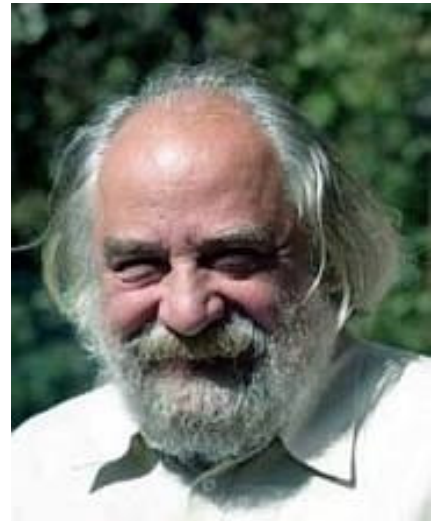
és

Kőszeghy Péter, irodalomtörténész, szerkesztő, könyvkiadó, MTA Irodalomtudományi Intézetének munkatársa

2008. február 3-án, vasárnap, d.u. 17:30 órakor

Az előadás helyszíne: Bécs 6., Capistrangasse 2/15

Kőszeghy Péter (Bp., 1951. szept. 26.): irodalomtörténész. 1979-ben magyar-történelem szakon végzett az ELTE-n. 1979–81-ben a Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola tanára, 1982–84-ben a hanoi egyetem lektora. 1982-től az MTA Irodalomtudományi Intézetének munkatársa. 1985-től a Magyar Képzőművészeti Főiskola docense. 1987-től a *Bibliotheca Hungarica Antiqua* című sorozat szerkesztője. 1991–92-ben a Petőfi Irodalmi Múzeum főigazgató-helyettese, 1992-től a Balassi Kiadó igazgatója, a *Régi Magyar Könyvtár* sorozat újraindítója és szerkesztője. 1993-ban az *Irodalomtörténeti Közlemények* felelős szerkesztője. Kutatási területe a 16–17. századi magyar irodalom.

Szentmártoni Szabó Géza (Tiszanagyfalu, 1950. okt. 1.): irodalomtörténész. 1978-ban történelem–latin szakon végzett az ELTE-n. Az Országos Széchényi Könyvtár munkatársa lett, 1983-tól az MTA Irodalomtudományi Intézetének ösztöndíjasa. 1987-től az ELTE Régi Magyar Irodalom Tanszékének adjunktusa. 1996-tól a *Régi Magyar Költők Tára* XVI. századi sorozatának szerkesztője. Fő kutatási területe Balassi Bálint életműve és a 16. századi magyar irodalma.

Szentmártoni Szabó Géza

Balassi-ambivalenciák

Balassi Bálint születésének pontos dátumát és helyét unokabátyjának a családi Bibliába írt feljegyzése őrizte meg számunkra: "1554. lett Balassa Bálint 20. octobris, 9 órakor délelőtt, szombat napon, Zólyomba." A pontosságra a horoszkóp elkészítése végett volt szükség. Balassi tehát a hetedik állatövi csillagzat, a Venus uralma alá rendelt Mérleg jegyében született. Hetes számú énekében a költő imigyen utal az asztrológusok jövődőlésére:

*Mondják jövődölők bizonynal énnékem,
Hogy születésemben Venus megkért engem,
Arra, hogy csak magának szolgáltaasson vélem.*

Balassi viszontagságos pályafutása valóban a szerelem jegyében telt el. 1593-ban szerzett, Fulviáról című verse miniatűr önéletrészlet, amelyben három nagy szerelemmel jellemzi addigi életútját:

*Lettovább Juliát, s letinkább Celiát ez ideig szerettem,
Attól keservesen s ettől szerelmesen vígan már búcsút vettem,
Most Fulvia éget, ki ér bennem véget, mert tüzén meggerjedtem.*

Az az újítása, hogy nagy szerelmeit nem saját valódi, hanem az általa adott álnevükön emlegette, a szükséges diszkréciót és az általános érvényű mondanivalót szolgálta. Szerelmi lírájában, kiváltképp a Julia-ciklusban, rejtve marad a testiség, hiszen udvarlása a mitikus, transzcendens szférában zajlik, ahol a szeretett nő mint istenasszony jelenik meg.

*Óh, kis ábrázatban tündöklő, mennyei dicsőséges nagy szépség!
Ékességgel együtt tebeléd hogyhogy jütt keménség, kegyetlenség?
Szánd meg jó szolgádot, kínvallott rabodot, ki te szerelmedben ég!*

A szépség ígézetében fogant, gyönyörködtetésre szánt verseiben nagy szerepet kapott a fikció – vagy ahogy maga nevezte, a versszerző találmány – s az antik mitológia keretében megjelenő petrarkista szerelmi frazeológia. Balassi formai tekintetben úgy tudott újítani, hogy nem törte meg a magyar költészet századokon át sérthetetlen hagyományát, a bokorrímes verselést. Nem a vers külsején, hanem a belsejében változtatott, létrehozván a belső rímekkel ékesített Balassi-strófát. A ragok helyett a hangok összecsendülésére törekvő rímei a Caelia-versekben a legkiérleltebbek:

*Reménlett jóm, kincsem, mi örömmel hintsem én ez árva éltemet,
Ki csak terajta áll, s nálad nélkül halál, csak tőled vár kegyelmet,
Hogyha útáld azt, ki téged néz s virraszt, s magánál inkább szeret?*

A lovagkorból származik az imádott asszony szolgálatát óhajtó, epekedő szerelem eszménye, amelynek sommás megfogalmazását Az erdélyi asszony kezéről címet viselő, egystrófás versében olvashatjuk:

*Ha szinte érdemem nincs is arra nékem, hogy ő engem szeressen,
Csak áldott kezével, mint szép ereklyével, engem, mint kórt, illessen,
Légyek ferge rabja, bátor ne szolgálja, csak szinte el ne vessen!*

Ez a kis remeklés jól szemlélteti, hogy a kegyosztó nő háromféleképpen viszonyulhat a szerelmes férfihoz: kedveli és ezért elfogadja szolgálatát; nem kedveli, de megtűri mint rabját; gyűlöli és ezért elűzi magától. Az udvarlás célja a szolgálai pozíció megszerzése, ám ha ez nem sikerül, úgy még a kiszolgáltatott rabság is jobb az elűzetésnél.

Balassi költészetében a szerelem mellett erőteljes hangot kap az Isten iránti szeretet is. A szerelem, Cupido és Venus kiszámíthatatlan volta miatt, többnyire szenvedést hozott számára, nem pedig beteljesülést. Bűnbánó emberként viszont bízott Isten kegyelmében. Balassi istenes énekeinek könnyörgő, alkudozó szóhasználata sokszor a szerelmi esdekléssel cseng egybe, miként az 51. zsoltár parafrázisában:

*Teremts ismét bennem, teremtő Istenem, tiszta szívet kegyesen,
Fúdd belém ismegént, hogy nagy szívem szerént lelkem igazt szeressen,
Éngem, romlott szegént, rossz érdemem szerént haragod el ne vessen!*

Néhányszor a XVI. századi vitézi lét is megelevenedik költészetében. Elhíresült verse, A végek dicsérete, a katonai életforma nimbuszát kívánta építgetni. Balassi ezen versének vezérgondolata a jó hírnév mindenáron való elnyeréséről szól. A szerelmi vereség után jöjjön a kárpótlás, a harcban szerzett dicsőség! A vérontásra azonban, a keresztes hadjáratok óta, csak a Krisztus ügyéért vívott harc adhatott erkölcsi igazolást. Az igazi katonai ethoszt a költő nem itt, hanem a második Szentháromság-hymnusban fogalmazta meg!

*Az te nagy nevedben én is most, Istenem, kötöttem fel szablyámat,
Sok jó szerencsét várok csak tetőled, s vitézlő sok szép jókot,
Mert nem fizetésért, sem gazdag prédáért járom, tudod, utamot,*

*Hanem szent nevedért s az szép tisztességért, kiben megkisebbítél,
Noha nem méltatlan, mert rút és szántalan bűnömért rám gerjedtél,
De felejtés el, kérlek, undok vétkeimet, lám, már eléggé vertél.*

Julia, azaz Losonczy Anna kezét Balassinak nem sikerült elnyernie, de megadatott számára a hazáért és a keresztyénységért vállalt hősi halál dicsősége. Szerelmes versei, 1874-es előkerülésükig kéziratban maradvá, elfelejtődtek, ám kinyomtatott istenes és vitézi énekeit századokon át buzgón olvasták.

Az ifjú József Attila 1926. május 8-án, Bécsből, az akkori tavasz hangulatában írta nővérének, Jolánnak, a következőket: „Még ajánlhatom azt is, hogy vedd elő pl. Balassi Bálintot (ő írta ezt a gyönyörűségeen szép 3 sort:

*Áldott szép pünkösdsnek gyönyörű ideje!
Mindent egészséggel látogató ege,
Hosszú úton járókat könnyebbítő szele!*

vagy Csokonait, Berzsenyit, akik nagyon nagy költők és írj róluk – tanulmányt."

Zólyom régi látképe (Galeazzo Gualdo Continuatione dell' historia di Leopoldo Cesare, Vienna, 1676)

Radics Éva

Megvannak a hengerek! avagy a zenetudomány izgalmai

Rejtő Jenő tollára való – de a történet igaz.

Takács Jenő¹ – a közelmúltban, 103 éves korában elhunyt zeneszerző – 1932-ben, Kairóban részt vett az arab zene kongresszusán, ahol kiváló szakemberekkel volt alkalma ismeretséget, életre szóló barátságot kötni. Ott volt többek közt Paul Hindemith², Bartók Béla³, Egon Wellesz⁴, Alois Hába⁵, Curt Sachs⁶, valamint Erich M. von Hornbostel⁷. – Takács a kongresszus idején a Fülöp-szigeteki Manilából kapott meghívást az egyetem zongora- és zeneszerzés-tanszékének vezetésére. Sachs, Hornbostel és Bartók beszélték rá, hogy fogadja el az állást, hiszen köztudomású volt, hogy primitív törzsek is laknak a szigeteken, s így majd alkalma nyílik arra, hogy ezek ősi zenéjét, szokásait összegyűjtse és megörökítse. – *"Nem lelkesedtem igazán, de igent mondtam..."* – mesélte.

Takács elbeszélése szerint a Fülöp-szigetek világa – bár földrajzi fekvését tekintve keletebbre fekszik Európától, mint Kína, vagy Japán – társadalmi felsőbb rétegének kultúrája sokkal inkább európai jellegűnek tűnt a 30-as évek elején, mint az előbb említett két országé. A négyszáz éves spanyol uralom hatása Manila kultúráján erősen érződött. Igen magas színvonalú volt a zenei élet. Az európai zene jelentős alkotásait illet ismerni – s az új modern irányzatokat is szívesen hallgatta a művelt nagyközönség. Népies dalaik, városi szórakoztató zenéjük spanyol jellegűek voltak. Arról, hogy primitív törzsek is élnek országukban – főként az északi részen, Luzon szigetén – szinte beszélni sem illett. Hiába igyekezett Takács meggyőzni őket arról, hogy mennyire fontos volna ezek szokásait összegyűjteni, senki

sem volt hajlandó ez ügyben mellé állni. – Kollegái azt mondták: mi spanyolul beszélünk, katolikusok vagyunk. – De szó sem esett arról, hogy délen mohamedánok vannak, akik még a muzulmán írásmódot is átvették. A fákon alvó bennszülöttek pedig mintha nem is léteztek volna. – A zenei szakemberek hallani se akartak arról, hogy Takács Jenőt munkájában támogassák, visszariadtak annak a gondolatától is, hogy expedícióban részt vegyenek. Hiába kért anyagi támogatást az egyetem vezetésétől, kérvényét visszautasították. Így aztán saját költségén szervezett felderítő- és gyűjtőutakat. Hornbostel küldött neki egy Edison-fonográfot⁸ Berlinből, hogy megkönnyítse munkáját.

"A szigetország északi részében még fejedelmek törzsek éltek. Éjjel a fákon aludtak, régi veszélyes szertartásaik voltak: legyőzött ellenségeiknek levágták a fejét. A fejedelmek ugyan állítólag már nem volt szokásban. De csak *állítólag...*" – mondta Takács Jenő.

A Luzon-szigeti kutatás természetesen nagy nehézségekbe ütközött. Hajón, autón, gyalog, lóháton, repülőgépen, kocsin barangolta be a nomád törzsek birodalmait. Gyakran kellett vándorolnia dombról-dombra – nem egyszer napokon át negyven fokos trópusi hőségben – tolmácsokkal és hordárokkal egyetemben, mire nyomukra akadt az orchideák nehéz illatával átítatott párás dzsungelben. Ha azonban sikerült bizalmukba férkőznie – némi üvegyöngy, tarka ruha, esetleg dohány, gyufa, cukor, só stb. segítségével – a gyanakvó nép rögtön barátságossá vált.

Takács kutatásai a néprajz minden ágára kiterjedtek. Beszámolóit megjelentek az európai szakfolyóiratokban. Följegyzéseiből 1975-ben napvilágot látott (41 évig hevert kiadatlanul) a Fülöp-szigetek zenéjének lexikona, mely rajzokat és fényképeket is tartalmaz. – Ez a könyv szenzációként hatott, ma ennek alapján tanítanak az egyetemen Manilában. Hangszergyűjteményét a bécsi Néprajzi Múzeum állította ki.

¹ **Takács Jenő** (* Cinfalva, 1902. szeptember 25. – † Kismarton /Eisenstadt, 2005. november 14.) kiváló zongoraművész, népzenekutató, zenepedagógus és zeneszerző, a világ legidősebb muzsikusa volt.

² **Hindemith, Paul** (* Hanau, 1895 november 16.; † Frankfurt am Main 1963. december 28.) német brácsaművész és jelentős zeneszerző volt.

³ **Bartók Béla** (* Nagyszentmiklós, 1881. március 25.; † New York, 1945. szeptember 26.) a 20. század egyik legnagyobb zeneszerzője, zongoraművész, népzenekutató, a közép-európai népzene nagy gyűjtője, a Zeneakadémia tanára.

⁴ **Wellesz, Egon Joseph** (* Bécs, 1885 október 21.; † Oxford 1974. november 8.) osztrák zenetudós és zeneszerző.

⁵ **Hába, Alois** (*Wisowitz, 1893. június 21.; † Prága, 1973. november 18.) cseh-morva zeneszerző.

⁶ **Sachs, Curt** (*Berlin, 1881. június 29.; † New York, 1959. február 5.) zenetudós és tanár, a modern hangszerismeret atyja volt.

⁷ **Hornbostel, Erich Moritz von** (* Bécs, 1877. február 25.; † Cambridge, 1935. november 28.) osztrák népzenekutató.

⁸ **Edison-fonográf:** akusztikus-mechanikus rekorder, mely a hangot viaszhengerre rögzíti, melyet le is lehet játszani. A patentet Thomas Alva Edison jelentette be 1878. február 19-én. Eredeti feltalálója Charles Cros volt, akinek nem volt pénze találmányát bejegyeztetni.

Hangfelvételeit a berlini Phonogramm Archívumban helyezte el. Sorsuk kalandos volt: a fonográf hengerek egy része a trópusi éghajlaton megpenészedett, az eredeti felvételek a háború alatt elpusztultak. A rézlemezekre átjátszott kópiák idővel használhatatlanná váltak. Szerencse azonban, hogy az archívum igazgatója, Marius Schneider professzor időben lekottázta őket⁹. Az eredeti hangzó anyag a háború viszontagságai alatt elpusztult – így tudtuk eddig.

Most, hogy nagyobb lélegzetű írást készítek elő Takács Jenő életéről és munkásságáról, megnéztem, mit tud róla a világháló. Elég kétkedve álltam neki a Google-ban keresni, azaz "guglizni", napokon át nem találtam csak inci-finci kiegészítéseket. (Nyolc éve foglalkozom a mesterrel, álszerénység nélkül elmondhatom, hogy "képben vagyok".) – S egyszer csak egy írásra¹⁰ bukkanok, melyből kiderül, hogy Takács Jenő a háborúban megsemmisültnek hitt fonográf-hengerei, amin a Fülöp-szigeteki népzene örökölte meg, megvannak! Méghozzá a Berlini Fonogramm Archívumban, mely az Ethnologisches Museum része. Sorsukról azért nem lehetett eddig tudni, mert a Fonogramm Archívum raktárai Kelet-Berlinbe, azaz az NDK területére kerültek a háború után. Az Archívum főépülete meg Nyugat-Berlinben volt. A fal leomlása után kiderült, hogy a megmaradt többszázezer henger között megvannak Takács Jenő elveszettnek, megsemmisültnek hitt hangfelvételei is. A hengerek a Világörökség részei 1999 óta¹¹. Hallhatóak is¹² – természetesen modern, digitális hanghordozón: részei annak a CD-sorozatnak, mely a Fonogramm Archívum megalapításának 100. évfordulójára készült 2000-ben.

Szegény Jenő bácsi – aki teljes szellemi frissességben élt utolsó napjaiig – úgy halt meg 2005-ben, hogy erről fogalma sem volt.

Takács Jenő felvételei 1933-ból

⁹ Musica Philippina. In: Annuario Musical VI. Barcelona 1951.

¹⁰ <http://www.philboards.com/index.php?showtopic=10640&st=0&p=70184&#entry70184> Stand: 2008. január 8.

¹¹ Staatliche Museen zu Berlin, Ethnologisches Museum Homepage. Stand: 2008. január 11.

<http://www.smb.museum/smb/kalender/details.php?objID=17326&lang=de&typeId=10&n=1&datum=02.11.2007>.

¹² Nr. 1. "Oggayam" sung by Perfecto Balangi, a southern Kalinga man, recorded by Jenő von Takács in the town of Balatoc, Pasil, Kalinga-Apayao, Philippines, on June 28, 1934". Kommentar von Hans Brandeis. In: Musik! 100 Recordings - 100 Years of the Berlin Phonogramm-Archiv 1900-2000. Berlin: Ethnologisches Museum, 2000. [4 CD's mit Buch.] CD 1, Track 2; Buch S. 17-19.

Nr. 2. "Dance Song of the Tigwa Manobo, sung and played on the bamboo zither 'salurey' by Pamana, and accompanied on the boat lute 'kuglung' by Datu Alibudbud. Recorded by Hans Brandeis in Sitio Kisayab, Bonacao, San Fernando, Bukidnon, Philippines, on July 31, 1993." Kommentar von Hans Brandeis. In: Musik! ... CD 3, Track 3; Buch S. 194-197.

Cantio Optima

Cantio Optima

Cantio Optima

Lászlóffy Aladár

Húsvét

A kivégzések délutánján
kezdi el húsvétját a sátán.
Hiába jöhet tavasz holnap,
a mezők sötétbe borultak,
a megakasztott folyamatban
nagy eszmék vacognak a fagyban,
mint lelkiismeret, ha áthat
növényi, öntudatlan fákat.
A végrehajtás délutánján...

*

Az egyik kapun kivezették.
Még nem a követők követték.
S mit gondoltak, kik hazatértek:
mekkora bűn lesz az a péntek?
Az ablakokba könyököltek,
és vitatták vagy elfeledték,
hogyan tegnap s végig, mindig öltek,
és soros bárányukat ették,
és hideg forrásvizet ittak...
És odabent kigyúlt egy lámpa,
és egyenként leheveredtek
mint sírboltokban éjszakára.

És másnap, mikor ébredszve
hallották, ami hihetetlen,
nem merészkedtek olyan messze
sem kételyben, sem képzeletben,
hogyan milyen nagy lesz az a péntek!

*

Mikor a Getsemáni-kertben,
mint harcmezőn a szétszórt testek
istenáldottan, istenverten
az álom fogságába estek,

csak Ő, e rászakadt magánytól
Ő érezte át egyre jobban,
hogyan ilyenkor mily semmi lángol
sok buzgó emberi dologban,

hogyan ez ilyen sötét világ itt,
Ő látta kétségbeesetten,
hogyan íme: ennyire világít,
mitől lángolnak tizenketten.

Kereste holdsütésnyi részét
annak, mit jól takart az éjjel,
és visszaszállt, hogy küldetését
a vele járó végveszéllyel,

a közelgő tragédiával –
új parancsolat vonja vissza.
De ezenközben az is rávall:
ha kell, a poharat kiissza...

*

Mert körül horkolt Jeruzsálem.
Az önmagukkal eltelt eszmék
ha estig kitartottak, már nem,
a menekülést sem keresték.

Már bárkijüket cserbenhagyták.
Ha rá csak ennyire vigyáztak –
mire számíhattak a hangyák,
a gyengék és halálraváltak?

Nem bírta más, csupán az őrség,
figyelmesen, fegyelmezetten.
A hatalomé a dicsőség!
Ne tartsanak igényt rá ketten!

A végrehajtás éjszakáján
az győz csak, aki karddal támad!
... Folytatta húsvétját a sátán,
és odadobta a világnak.

*

Járj fel a Koponyák hegyére,
ennek még évente sincs vége,
arra biztat, ki benned hódít:
keresd a saját stációid.
Mert aki indít, nem ereszt el
hiába hozzád mért keresztel,
úgy találomra sose járat
senkivel új kálváriákat.
Juss fel a vesztesek helyére,
ne számolj veszteségre, vérre,
mert Aki Hagyja Győzni Rómát,
még biztosabb, hogy téged jól lát,
figyeli, hogy a próba vége
kit taszít reménytelenségbe.
A remény hosszabb, mint az élet,
mert azt nem személyesen éled.
Végül mind diadalt szereznek
a sorra feladott keresztet.
Dicsőült ország-golgotákon
vezet át milliárdnyi lábnyom.
Nézz vissza: fájdalmasan szántott
nyomaink teszik a világot.
Érj fel a koponyák egébe
egy péntekre – vagy ezerévre.

Gyermekek oldala - Gyermekek oldala - Gyermekek oldala

Varró Dániel versei

Szösz néne

(részlet)

Fönt a Maszat-hegy legtetetjén,
ahol érik a Bajuszos Pöszméte,
és ahol sose voltunk még, te meg én,
ott ül a teraszán Szösz néne.

Ott ül a teraszán
vénkora tavaszán,
néha kiújul a köszvénye.

Ott ül dudorászva egy ósdi hokedlin,
szimatol körülötte az öszvére,
hogyhogy sohasem tetszik berekedni
a nagy dudolásban, Szösz néne?
Hogyhogy a köszvény,
hogyhogy az öszvér
nem szegi kedvét, Szösz néne?

Hát, tudjátok, ez úgy van, gyerekek,
nálam csupa szösz az asztal, a kerevet,
csupa szösz a tévé, csupa szösz a telefon,
szösz van a padlón, csempén, plafonon,

szösz van a hokedlin, szösz van a nokedlin,
szösz van a hajamon, a fülemen, a szöszömön,
öszvér, köszvény, semmi se búsít,
nem szegi semmi se kedvem, köszönöm.

Futnak a Takarítók a teraszhoz,
sipitoznak máris: "Szösz néne,
Csupa szösz a függöny, csupa szösz az abrosz,
nem lesz ennek rossz vége?
Csupa szösz a nyugdíj, csupa szösz a TAJ-szám,
szösz van a porcica kunkori bajszán,
szösztelenítsünk, portalanítsunk,
föltakarítsunk, Szösz néne?"

Fönt a Maszat-hegy legtetetjén,
ahol érik a Bajuszos Pöszméte,
és ahol sose voltunk még, te meg én,
dudorászik a teraszon Szösz néne:
"Szösztelenítés, portalanítás,
föltakarítás? Kösz, még ne."

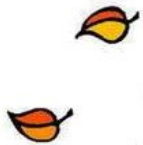
Bádatos dapok

Hideg dovebber dzsípós szele jó,
Biatta bost bided bező kopár,
Oda az egyhe, őszi idő,
S elbúlt a Gyár.

Deb tudob, bilyed erős akarat
Lelkesít, hogy daloljod bég a száj,
Bégis dalolok, bitt a badarak,
Bert hát buszáj.

Bost búcsú déked, trillázó patak,
Ti rózsák, badarak, te tarka rét,
Búcsú déktek, artikulált szavak,
Áldott beszéd!

Zöld gyep, árgyas erdő, búcsú déked,
Búcsú déked, vidáb, gyári lagzi,
Begtört szívvel sebbi bást deb kérek,
Csak hogy... hapci!!!

Figyelő

Figyelő

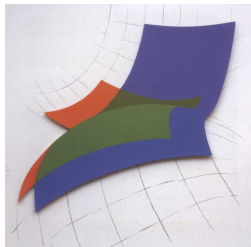
Figyelő

Megalakult a Bornemisza Péter Társaság színjátszó csoportja

Mag. Hollós József vezetésével, telefon: 0664-1320205. További érdeklődőket és jelentkezőket is szívesen látnak vagy a fenti telefonszámon vagy minden csütörtök du. 18:00 órakor a Capistrangasse 2/15 alatt.

KIÁLLÍTÁSOK

Konstruktív-konkrét

A bécsi Collegium Hungaricum-hoz tartozó UngArt galéria következő kiállításán a Nyílt Struktúrák Művészeti Egyesület (OSAS) művészeit ismerhetjük meg. A kiállításon Gerhard Frömel, Walter Kaitna, Josef Linschinger, Gáyor Tibor, Hetey Katalin, Konok Tamás, Maurer Dóra és Nemes Judith művei (akrilképek, szobrok, falplasztikai munkák) lesznek láthatók. A kiállítás 2008 január 30-án 19 órakor nyílik és február 29-ig tekinthető meg. A kiállítást Dr. Dieter Bogner, művészettörténész nyitja meg. (A mellékelt képen Maurer Dóra „Overlippings 22” (2006) című alkotása látható).

Mátyás király és a reneszánsz Visegrádon

(Kiállítás, képzőművészet, zene, történelem, építészet)

A 2008-as magyarországi Reneszánsz év alkalmából (550 évvel ezelőtt lépett Hunyadi Mátyás a magyar trónra) gazdag rendezvénysorozat helyszíne lesz a Visegrádi Mátyás Király Múzeum (Visegrád, fő u. 23-41.) ez év január 24. és december 31 között. Témák: „A reneszánsz művészet kezdetei Magyarországon”, „Egy nap Mátyás király udvarában”, „Mátyás király korának zenéje”, „A palota reneszánsz szobrászata”, „A visegrádi királyi palota Mátyás-kori enteriőrjei”. www.visegradmuzeum.hu

Giuseppe Arcimboldo

A gyümölcsökből, növényekből, állatokból vagy akár különböző tárgyakkól (pl. könyvekből) komponált meglepő portréiról jól ismert Giuseppe Arcimboldo (1526 – 1593) műveiből nyílik gazdag kiállítás február 12-én a bécsi **Kunsthistorisches Museum**-ban. A Milánóban született művész 1562-től 25 éven keresztül dolgozott udvari festőként Bécsben és Prágában, a császári udvarban. 1563-ban festette meg azt a négy évszak című képciklusát, mely hírnevét megalapozta és a 20-ik században a szürrealisták és a dadaisták révén a nagyközönség érdeklődését újra magára vonta. A kiállítás a párizsi Musée du Luxembourggal közösen jött létre, és 2008 június 1-ig lesz látható.

FIGYELEM! A Bornemisza Péter Társaság új telefonszáma: **(+43) 0676 71 96 330**

Absender: P.b.b.
Péter Bornemisza Gesellschaft
A-1060 Wien, Capistrangasse 2/15.

www.bornemisza.at

“Wiener Post“
Gefördert aus Mitteln der
Volksgruppenförderung.
Erscheinungsort: Wien
Verlagspostamt: A-1060 Wien

Österreichische Post AG Info.Mail Entgelt bezahlt

Medieninhaber und Herausgeber: Péter Bornemisza Gesellschaft, A-1060 Wien, Capistrangasse 2/15. Tel.: +43/5877712. Fax: +43/5877714
E-Mail: zoltan_ka@yahoo.com Redaktion: Zoltán Kászoni /// Bankverbindung: Creditanstalt Bankverein, A-1011 Wien, Schottengasse 6
BLZ: 11000. Konto Nr. 00207578600, IBAN: AT58110000207578600; SWIFT (BIC): BKAUATWW

Lapunk letölthető a BPT honlapjáról: www.bornemisza.at